

ผลการพัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง

Results of the development of operational capacity in environmental health and safety of personnel in child development centers under the supervision of local government, Phatthalung Province.

ธนวรรณ บัวเจริญ¹ โสมศิริ เดชารัตน์^{1*} พิริยะลักษณ์ เพชรห้วยลึก² ดุสิต พรหมอ่อน³
Thanawan Buacharoen¹, Somsiri Decharat^{1*} Piriylux Phethuayluk² Dusit Phromon³

¹Department of Occupational Health, Faculty of Public Health and Sports Science, Thaksin University, Phatthalung Campus

²Department of Public Health, Faculty of Public Health and Sports Science, Thaksin University, Phatthalung Campus

³Department of Sports Science, Faculty of Public Health and Sports Science, Thaksin University, Phatthalung Campus

*Corresponding Author E-mail: somsiri_9@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการในการดำเนินงานด้านการประเมินและเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามมีความถูกต้องของเนื้อหาเท่ากับ 0.978 และพัฒนาศักยภาพด้วยการอบรมให้ความรู้และร่วมปฏิบัติการจริง ข้อมูลถูกรวบรวมจากบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 99 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 33 แห่งที่ถูกคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2563 ถึงธันวาคม 2563 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเปรียบเทียบ Pair t-test ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่าง (จำนวน 99 คน) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 97.0) มีอายุมากกว่า 36 ปี (ร้อยละ 75.8) มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 90.9) มีตำแหน่งครูดูแลเด็กเล็ก จำนวน 52 คน (ร้อยละ 52.5) และพบว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มเป้าหมาย (ร้อยละ 84.4) เคยรับความรู้ด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม การเตรียมความพร้อมฉุกเฉิน และการควบคุมโรคติดต่อ ผ่านสื่อสังคม หลังการเข้าร่วมพัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการ มีคะแนนค่าเฉลี่ย±ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพิ่มสูงขึ้นจาก 63.26±5.18 เป็น 80.81±3.85 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และผลการฝึกปฏิบัติการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย สามารถปฏิบัติได้ร้อยละ 100 ดังนั้นกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการด้านต่างๆ ที่สามารถส่งเสริมการดำเนินงานของบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: ผลการพัฒนา, อนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

This semi-experimental research aims to study the results of the development of operational capacity in environmental health and safety assessment and surveillance operations. The data was collected by using a questionnaire with a content accuracy value of 0.978, and develop potential with training, knowledge and co-operation. The data was collected from 99 people in child development centers from 33 child development centers selected as a purposive sampling, between May and December 2020. Descriptive statistics such as frequency, percentage, average and standard deviation were used for analyzing general information. In contrast, a Pair t-test was used to compare samples' level of knowledge and potential to assess and monitor environmental health and safety. The results showed (n=99) that most samples were a woman (97%). More than 75 % (75.8%) had thirty-six years old. Most of them graduated with a Bachelor's degree (90.9%). 52.5 % of participants were kindergarten teachers. In addition, 84.4% of participants have trained in environmental, health, emergency preparedness, and infectious disease control using social media. After training, the average and standard deviation in participants' knowledge score has changed from 63.26±5.18 to 80.81±3.85, which is different at a significant level of 0.5. As a result, all participants (100%) can be practiced correctly about environmental health and safety issues. To summarize, encouraging the officers' potential to develop continually is needed.

Keyword: Results of the development, environmental health and safety, child development centers

บทนำ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/โรงเรียนอนุบาลเป็นสถาบันลำดับต่อมาที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็ก การเสริมสร้างความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในกลุ่มเด็กเล็กเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง⁽¹⁾ การประเมินและเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของเด็กจึงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากเป็นการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นตัวแทนของผู้ปกครอง ครูและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมวางแผน ร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในเด็ก⁽²⁾ ดังนั้น การสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านความปลอดภัยในเด็ก จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมความเข้มแข็งของการดำเนินการประเมินและเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของเด็กให้มีประสิทธิภาพและพร้อมที่จะถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน⁽³⁾ มีผลการวิจัยหลายชิ้นได้รายงานว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรพัฒนาและเร่งปรับปรุงในประเด็นต่อไปนี้ เช่น โรงอาหาร พื้นที่ทำกิจกรรม สนามเด็กเล่น เครื่องเล่นสนาม อาคารเรียน ห้องน้ำที่แปร่งพื้นและแหล่งเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม เช่น การสุขาภิบาลอาหารและน้ำดื่ม การจัดการด้านขยะมูลฝอย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ผู้บริหารของเทศบาลได้เข้ามาปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้นเพียงบางส่วน แต่ส่วนใหญ่ยังไม่มีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและเอื้อต่อผู้เรียน⁽⁴⁻⁶⁾ สำหรับสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมจะนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุและการบาดเจ็บในเด็กได้ มีการรายงานว่าอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในเด็กนั้นเกิดจากสาเหตุต่างๆ เช่น ของเล่นเด็กที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือ สนามเด็กเล่นที่มีอุปกรณ์ชำรุด⁽⁷⁻⁸⁾

จากผลการสำรวจเบื้องต้นของทีมนักวิจัยในการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในจังหวัดพัทลุง พบว่า บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังมีการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยบกพร่อง ปัญหาที่พบได้แก่ ขาดความรู้และทักษะในการเขียนรายงานปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ขาดทักษะการวิเคราะห์ปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ขาดความมั่นใจ สาเหตุของปัญหาเกิดจากขาดประสบการณ์ในการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ภาระงานหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้ไม่สามารถดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยได้เพียงอย่างเดียว ไม่มีพี่เลี้ยง หรือที่ปรึกษา มีความยุ่งยากซับซ้อน และสิ่งสำคัญคืองบประมาณที่จะนำมาจัดการปัญหาขึ้นอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ ผลการวิจัยหลายชิ้นพบว่า การจัดการประชุมความรู้ด้วยกระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทำให้ครูปฐมวัยจะได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังเพิ่มความมั่นใจให้กับครูพี่เลี้ยงในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กเล็กและการให้ความรู้แก่ ผู้ปกครองมากขึ้นด้วย และสามารถบูรณาการการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁽⁹⁻¹¹⁾

ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการพัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของบุคลากรในศูนย์เด็กเล็กภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง โดยการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อขอความร่วมมือ จากนั้นทำการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เมื่อเสร็จขั้นตอนการเตรียมการในข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจระดับความรู้ด้านการประเมินและเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง และนักวิชาการการศึกษาของ อปท. ที่อยู่ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพัทลุง และเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความรู้และความสามารถในการปฏิบัติด้านการประเมินและเฝ้าระวังด้านความปลอดภัยก่อนและหลังการพัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัย เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการด้านการประเมินและเฝ้าระวังด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของบุคลากรในศูนย์เด็กเล็ก ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยส่วนนี้เป็นการศึกษาแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) ชนิดกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One group pre-and post-test design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาคั้งนี้ หมายถึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 66 ศูนย์ ในพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอป่าพะยอม อำเภอกวนขนุนและอำเภอกงหรา ในจังหวัดพัทลุง

การคำนวณและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยการสุ่มแบบเจาะจงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้งในพื้นที่อำเภอป่าพะยอม อำเภอกวนขนุนและอำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง มีจำนวนทั้งหมด 66 จำนวน หลังจากนั้นใช้วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามลักษณะของอัตราส่วนที่คิดเป็นร้อยละ 50 ของกลุ่มประชากร (Neuman,1991) ซึ่งจากการคำนวณตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้มีส่วนร่วมร้อยละ 50 ของกลุ่มประชากร (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ทั้งหมด 66 ศูนย์ จะได้ขนาดกลุ่มผู้มีส่วนร่วมที่ต้องการใช้ในการศึกษาเท่ากับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 33 แห่ง การศึกษาคั้งนี้ทำการคัดเลือกผู้มีส่วนร่วมในพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอป่าพะยอม อำเภอกวนขนุนและอำเภอกงหรา ของจังหวัดพัทลุง โดยมีเกณฑ์คัดเลือกเข้าและคัดเลือกออกดังนี้

เกณฑ์คัดเลือกเข้าสำหรับผู้มีส่วนร่วม

สำหรับเกณฑ์คัดเลือกเข้าสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการคั้งนี้เป็นผู้ที่ยินดีและสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยตลอดโครงการ

เกณฑ์คัดเลือกออก

สำหรับเกณฑ์คัดเลือกออกสำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการคั้งนี้เป็นผู้ที่ไม่ยินยอมหรือไม่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในการวิจัยในคั้งนี้ทั้งหมดจำนวน 99 คน โดยคัดเลือกจากการยินยอมให้ข้อมูลของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย

1) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แห่งละ 1 คน รวม 33 คน

- 2) ตัวแทนครูพี่เลี้ยงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แห่งละ 1 คน รวม 33 คน
- 3) นักวิชาการการศึกษาที่ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 33 คน

รูปแบบกิจกรรม มีดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมการสำรวจพื้นที่ ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์และชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัยและเพื่อเก็บข้อมูลด้วยแบบสำรวจ อาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อมและสนามเด็กเล่นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (แบบสอบถามชุดที่ 1) พร้อมทั้งตรวจวัดระดับความเข้มแสงสว่าง ณ บริเวณโต๊ะครู, บริเวณพื้นที่ใช้สอย สำหรับทำกิจกรรมการเรียนการสอน, บริเวณห้องน้ำ ห้องส้วม และ บริเวณทางเดินของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 33 แห่ง จากนั้นจะนำระดับความเข้มแสงสว่างไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปีงบประมาณ 2559

2. กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การพัฒนาศักยภาพผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการโดยการประชุมกลุ่มเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 1 โดยเป้าหมายคือกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 99 คน สำหรับขั้นตอนการประชุมกลุ่มเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีรายละเอียดดังนี้

2.1) ผู้วิจัยและทีมงานทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามความรู้ด้านความปลอดภัย (แบบสอบถามชุดที่ 2) ในกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 99 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 33 แห่ง

2.2) ผู้วิจัยและทีมงานจะดำเนินการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการเฝ้าระวังและประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยประกอบด้วย ขั้นตอนการบ่งชี้อันตราย ระบุความเสี่ยง และผลกระทบที่เกิดขึ้นหากมีการดำเนินงานด้านความปลอดภัยบกพร่อง เพื่อนำไปสู่การจัดลำดับสถานการณ์ด้านความปลอดภัยในกลุ่มเป้าหมาย

2.3) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องฝึกปฏิบัติเพื่อเพิ่มทักษะการปฏิบัติการด้านความปลอดภัย ได้แก่

- ฝึกปฏิบัติการเฝ้าระวังและประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยด้วยกระบวนการ การบ่งชี้ ระบุความเสี่ยงและผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานด้านความปลอดภัยบกพร่อง (สิ่งที่ได้คือ ผลการชี้แจง ระบุความเสี่ยง และผลกระทบ)

ผลจากการประชุมกลุ่มปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เมื่อกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมวิเคราะห์กิจกรรม/กรณีเหตุการณ์ที่อาจนำมาซึ่งความปลอดภัย และ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเด็กที่พบในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือพื้นที่ชุมชนบริเวณใกล้เคียง เช่น พื้นที่เสี่ยง ได้แก่ สนามเด็กเล่น อุปกรณ์ของเล่นที่ชำรุด ความไม่ปลอดภัย บนท้องถนน/การจราจร เป็นต้น โดยใช้หลักการบ่งชี้อันตราย ระบุความเสี่ยง และผลกระทบ หลังจากนั้นกลุ่มเป้าหมายร่วมกันกำหนดแผนการเฝ้าระวังและ ประเมินความเสี่ยงอันตรายให้เหมาะสมกับบริบทของศูนย์ฯ ตนเอง ร่วมจัดทำแผน/โครงการ/แนวทางการจัดการสถานการณ์ความปลอดภัยที่เป็นปัญหาในพื้นที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือพื้นที่ชุมชนบริเวณใกล้เคียง และนำไปปฏิบัติจริงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตนเองรับผิดชอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสอบถามระดับความรู้

1. แบบสอบถามระดับความรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวังและประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยที่อาจพบในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 20 ข้อ

การแปลผล

การวัดความรู้ (ถูก = 1, ผิด = 0) แปลผลเป็น 3 ระดับ ประยุกต์จาก Bloom (1971)⁽¹³⁾ โดยการแปลผล คือ เหมาะสมน้อย ปานกลาง มาก โดยจะใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ร้อยละ 80 หรือมากกว่า แปลผลว่า เหมาะสมมาก ร้อยละ 60 – ร้อยละ 79.99 แปลผลว่า เหมาะสมปานกลาง น้อยกว่าร้อยละ 60 แปลผลว่า เหมาะสมน้อย

การวัดระดับความเหมาะสมในการจัดการด้านความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5 ระดับ คือ 1-5 โดยยึดหลักว่า ให้ช่วงห่างหรือพิสัยของคะแนน ทุกระดับเท่ากัน ซึ่งเมื่อกำหนดน้ำหนักคะแนนระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด เป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ พิสัยเป็น $5-1 = 4$ เฉลี่ยแต่ละช่วงห่างกัน $4/5 = 0.8$ ดังนั้นการแปลผลการประเมินความเหมาะสมคือ

ระดับ 4.21 - 5.00	ความหมายเหมาะสมมากที่สุด
ระดับ 3.41 - 4.20	ความหมายเหมาะสมมาก
ระดับ 2.61 - 3.40	ความหมายเหมาะสมปานกลาง
ระดับ 1.81 - 2.60	ความหมาย ความเหมาะสมน้อย
ระดับ 1.00 - 1.80	ความหมายเหมาะสมน้อยที่สุด

การฝึกทักษะและเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

1) การประเมินความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ได้แก่ การบ่งชี้อันตรายด้านความปลอดภัย การระบุอันตรายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ความรุนแรงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานบกพร่อง การจัดลำดับสถานการณ์ด้านความปลอดภัย รายละเอียดการดำเนินการ คือ ให้กลุ่มเป้าหมายค้นหากิจกรรมหรือสถานการณ์ที่อาจเกิดอันตรายต่อเด็กที่เกิดขึ้นหรือปรากฏให้เห็นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือในบริเวณชุมชนใกล้เคียงกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หลังจากนั้นให้กลุ่มเป้าหมาย บ่งชี้อันตรายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย การระบุอันตรายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ความรุนแรงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยบกพร่อง การจัดลำดับสถานการณ์ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โดยกำหนดให้ 1 คนระบุการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและด้านความปลอดภัยบกพร่องไม่น้อยกว่า 3 สถานการณ์ และรวมกลุ่มโดยให้แต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระบุปัญหาการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยบกพร่องแห่งละ 3 กรณี/สถานการณ์ ซึ่งสถานการณ์ที่ผ่านการระดมความคิดเห็นจะนำไปสู่การเขียนแผนปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงแก้ไข/ดำเนินการจริงต่อไป

- 2) การฝึกการตรวจสอบด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำด้วยการใช้น้ำยา SI-2
- 3) การฝึกปฏิบัติการการตรวจวัดความเข้มข้นของแสงสว่าง พร้อมอ่านผล รูปแบบการดำเนินการ คือ จัดทำเป็นฐานการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง
- 4) การฝึกปฏิบัติการใช้ถังดับเพลิงโดยเบื้องต้น รูปแบบการดำเนินการ คือ จัดทำเป็นฐานการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เตรียมความพร้อมทีมผู้วิจัยในการดำเนินงาน วิธีการดำเนินงาน บทบาทหน้าที่ และการจัดเตรียมสถานที่ เอกสารตลอดจนอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย
2. ประสานกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกำหนดวันและเวลาในการจัดกิจกรรม
3. ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้แบบแบบสัมภาษณ์ความรู้ ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Pretest)
4. จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของบุคลากรในศูนย์เด็กเล็ก ด้วยการอบรมให้ความรู้และร่วมปฏิบัติการจริง กลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการทดลอง 2 ครั้ง ซึ่งมีกิจกรรม ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 9 สิงหาคม 2563 โดยทำกิจกรรมการบรรยาย ประกอบวีดิทัศน์ ความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่เหมาะสมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่เหมาะสม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และหาแนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรคร่วมกัน และการแจกเอกสารแผ่นพับความรู้ ระยะเวลา 8 ชั่วโมง

ครั้งที่ 2 วันที่ 14 สิงหาคม 2563 โดยทำกิจกรรมการบรรยาย ประกอบวีดิทัศน์ ความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่เหมาะสมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่เหมาะสม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และหาแนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรคร่วมกัน และการแจกเอกสารแผ่นพับความรู้ ระยะเวลา 8 ชั่วโมง

ครั้งที่ 3 วันที่ 2 กันยายน 2563 จัดกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่เหมาะสมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยให้แรงบันดาลใจทางสังคมโดยกิจกรรมตรวจเยี่ยม รับฟังความคิดเห็น รับทราบปัญหาในการปฏิบัติ และให้คำแนะนำในการแก้ปัญหา ระยะเวลา 8 ชั่วโมง

กลุ่มผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการนำรูปแบบการปฏิบัติ/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการดำเนินการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่เหมาะสมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไปดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในของตนเอง ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสังเกตการปฏิบัติการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่เหมาะสม หลังการทดลอง 3 เดือนและนำแบบสอบถามไปให้บุคลากรในศูนย์เด็กเล็ก ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง ทำหลังสิ้นสุดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (Posttest) จำนวน 2 ครั้ง เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินการหลังการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเปรียบเทียบ Pair t-test

ผลการวิจัย

1) ผลการพัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัยในกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง และนักวิชาการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (n = 99 คน)

ข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง และนักวิชาการการศึกษาของ อปท. ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ การประเมินและเฝ้าระวังด้านความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพัทลุง

ผลการศึกษาจากการทำแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง และนักวิชาการการศึกษาของ อปท. รวมจำนวน 99 คน แบบสอบถามมีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายและความรู้ด้านการประเมินและเฝ้าระวังด้านความปลอดภัย รวมจำนวนทั้งหมด 20 ข้อ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย รายงานผลเป็นจำนวน (ร้อยละ) พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 99 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 96 คน (ร้อยละ 97.0) ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 36 ปี จำนวน 75 คน (ร้อยละ 75.8) ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 90 คน (ร้อยละ 90.9) และพบว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มเป้าหมายจำนวน 84 คน (ร้อยละ 84.4) เคยมีความรู้ด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม การเตรียมความพร้อมฉุกเฉิน และการควบคุมโรคติดต่อผ่านสื่อสังคม (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังและประเมินปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม (n= 99 คน)

ตัวแปร		จำนวน	ร้อยละ(%)
เพศ	ชาย	3	3.0
	หญิง	96	97.0
อายุ	≤36 ปี	24	24.2
	>36 ปี	75	75.8
อายุเฉลี่ย ± ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน: 36±07 ปี			

ระดับการศึกษา	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	90	90.9
	สูงกว่าปริญญาตรี	9	9.1
เคยรับความรู้ด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม การเตรียมความพร้อมฉุกเฉิน	เคย	84	84.8
และการควบคุมโรคติดต่อ ผ่านสื่อสังคม	ไม่เคย	15	15.2

1) เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความรู้ด้านการประเมินและเฝ้าระวังด้านความปลอดภัย

ผลการศึกษาค้นคว้าความแตกต่างระดับความรู้ด้านการประเมินและเฝ้าระวังด้านความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า จำนวนกลุ่มเป้าหมายหลังการเข้าร่วมการพัฒนาความรู้ด้านการประเมินและเฝ้าระวังด้านความปลอดภัยมีคะแนนค่าเฉลี่ย±ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพิ่มสูงขึ้นจาก 63.26±5.18 เป็น 80.81±3.85 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ความแตกต่างระดับความรู้ด้านการประเมินและเฝ้าระวังด้านความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (n= 99 คน)

ระดับ	จำนวน, คะแนนระดับความรู้ ก่อน (Mean ±SD)	จำนวน, คะแนนระดับความรู้หลัง (Mean ±SD)	p-value
สูง (>80 คะแนน)	4(81.21±2.34)	15(83.09±2.14)	0.001*
ปานกลาง (>60 - <79.99 คะแนน)	38(61.25±6.80)	84(78.52± 5.55)	
ต่ำ (<60 คะแนน)	57(47.32±6.41)	-	
Mean ±SD	63.26±5.18	80.81±3.85	

*ยอมรับที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.05, สถิติ Pair t-test

3) ผลการพัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัยในกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง และนักวิชาการการศึกษาของ อปท. ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (n = 99 คน) โดยมีรายละเอียด ดังนี้คือ

ผลการพัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้านความปลอดภัยในกลุ่มเป้าหมาย พบว่า หลังการฝึกปฏิบัติ กลุ่มเป้าหมายปฏิบัติได้ถูกต้อง ผู้วิจัยใช้วิธีการสาธิตย้อนกลับในการประเมินภายหลังที่เสร็จกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมคือ ร้อยละ 100 ของกลุ่มเป้าหมายสามารถ ปฏิบัติการประเมินความเสี่ยง สามารถปฏิบัติการตรวจวัดความเข้มของแสงสว่างโดยลักซ์มิเตอร์ พร้อมอ่านผล และเปรียบเทียบกับมาตรฐาน สามารถปฏิบัติการ ทดลองใช้ถังดับเพลิงเบื้องต้นได้ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลการพัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง และ นักวิชาการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (n = 99 คน)

หัวข้อการฝึกปฏิบัติการด้านอนามัย สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	จำนวน (ร้อยละ)		จำนวน (ร้อยละ)		ผลการประเมิน
	ก่อนการฝึกปฏิบัติที่		หลังการฝึกปฏิบัติที่		
	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	
การประเมินความเสี่ยงด้าน สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	99 (100)	0	0	99 (100)	ร้อยละ 100 ของกลุ่มเป้าหมายสามารถระบุการ ดำเนินดำเนินงานด้านความปลอดภัยไม่น้อยกว่า 3 สถานการณ์ และงานกลุ่ม 1 ชิ้น (แต่ละศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก แห่งละ 3 สถานการณ์ ซึ่งสถานการณ์ที่ผ่าน การระดมความคิดเห็นจะนำไปสู่การเขียนแผนปฏิบัติ การเพื่อปรับปรุงแก้ไข/ดำเนินการจริง)
การฝึกการตรวจสอบด้านสุขาภิบาล อาหารและน้ำด้วยการใช้น้ำยา SI-2	99 (100)	0	0	99 (100)	ร้อยละ 100 ของกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการฝึก ปฏิบัติการตรวจสอบด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำด้วย การใช้น้ำยา SI-2พร้อมทั้งอ่านผล และเปรียบเทียบกับ มาตรฐานได้

การฝึกปฏิบัติการตรวจวัดความเข้มของแสงสว่างโดยลักซ์มิเตอร์	99 (100)	0	0	99 (100)	ร้อยละ 100 ของกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องตรวจวัดความเข้มของแสงสว่างได้พร้อมทั้งอ่านผล และเปรียบเทียบกับมาตรฐานได้
การฝึกปฏิบัติการทดลองใช้ถังดับเพลิงเบื้องต้น	99 (100)	0	0	99 (100)	ร้อยละ 100 ของกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการฝึกปฏิบัติการใช้ถังดับเพลิงเบื้องต้นได้ถูกต้อง

สรุปและอภิปรายผล

ผลการเปรียบเทียบระดับความรู้ด้านการประเมินและเฝ้าระวังด้านความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม พบว่า ภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษากฎระเบียบปฏิบัติด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย จำนวนกลุ่มผู้มีส่วนร่วมมีความรู้ด้านการประเมินและเฝ้าระวังด้านความอนามัยสิ่งแวดล้อมและปลอดภัยเพิ่มสูงขึ้น โดยมีคะแนนค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพิ่มขึ้นจาก 63.26±5.18 คะแนน เป็น 80.81±3.85 คะแนน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังจะเห็นได้จากผลจากการอบรมเชิงปฏิบัติการที่พบว่า ร้อยละ 100 ของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม สามารถปฏิบัติการซึ่งบ่งอันตรายและประเมินความเสี่ยงที่มีสาเหตุจากการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยพร้อมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ นอกจากนี้ยังสามารถตรวจสอบด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำด้วยการใช้น้ำยา SI-2 สามารถปฏิบัติการตรวจวัดความเข้มของแสงสว่างโดยลักซ์มิเตอร์ พร้อมอ่านผล และเปรียบเทียบกับมาตรฐานได้รวมถึงสามารถปฏิบัติการทดลองใช้ถังดับเพลิงเบื้องต้นได้ เช่นเดียวกับการอบรมพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยประจำหน่วยงานของบุคลากรโรงพยาบาลบุรีรัมย์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากการทำงานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หลังการอบรม พบว่า ความเสี่ยงของสิ่งคุกคามสุขภาพ 7 ด้าน ระดับความตึงเครียดเฉลี่ย และระดับอุณหภูมิความร้อนเฉลี่ยลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะเดียวกันระดับความเข้มแสงเฉลี่ย หลังการอบรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ⁽¹²⁾ สอดคล้องกับการศึกษาของ Maslow, Abraham H⁽¹³⁾ ที่รายงานว่า การพัฒนาความรู้ที่ติดต่อกันให้มั่นคงยิ่งขึ้นให้ประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่ทำโดยการใช้ความสามารถที่ตนต้องการและอยู่ในสังคมที่ดีก็จะ พัฒนาได้ ซึ่งกลยุทธ์การศึกษาสูง และการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรของทุกองค์กร⁽⁹⁾ นอกจากนี้มีผลการศึกษาวิจัยพบว่าการจัดประชุมความรู้ด้วยกระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทำให้ครูปฐมวัยจะได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และยังมีความมั่นใจในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการให้ความรู้แก่ ผู้ปกครองมากขึ้นด้วย⁽¹⁰⁾ รวมทั้งสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยได้ ทั้งนี้ การได้มาซึ่งแนวทางพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น หากเริ่มต้นจากการร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผนโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพต่อไป⁽¹¹⁾

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูพี่เลี้ยง และนักวิชาการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ภายใต้การดูแลขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ทั้ง 33 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ที่ให้ความอนุเคราะห์และ ความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย รวมทั้งเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและร่วมสร้างเครือข่ายในการประเมินและเฝ้าระวังด้านความปลอดภัยในเด็กเล็กอย่างพร้อมเพรียงงานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากทุนอุดหนุนโครงการวิจัยเงินรายได้ มหาวิทยาลัยทักษิณประเภททุนวิจัยบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

เอกสารอ้างอิง

1. Ministry of Education, Towards a Learning Society in Thailand. Available at <https://bic.moe.go.th/images/stories/book/ed-eng-series/intro-ed08.pdf>
2. Kulthida Phukang, Pornchai Theppanya and Narin Sangkhakrak. Child Development Center Network Management Strategy under Local Government. The Graduate School, Suan Dusit University, 2016;103-118.
3. Sanghasongkorn K, Wongthanawasu S. . Strategies for Creating Excellent Child Development Centers as a National Model. 2554; 4(1): 57-69. (In Thai)
4. Karat. I Guidelines for environment management of Pa Ngae Early Childhood Development Center. Graduate School Journal 2558; 8(18): 212-224. (In Thai)
5. Madsem P. Guidelines for Developing a Desirable Child Daycare of Kohklang Subdistrict Administrative Organization, Kohlanta District, Krabi Province [Independent Master of Public Administration Degree]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2556. (In Thai)
6. Sordsaen S, Songwiwat S, Suwannarat P. Problems on Early Childhood Development Center of Local Administrative Organization in Bankrut District Buriram Province. Available at <https://gsbooks.gs.kku.ac.th/56/grc14/files/hmp19.pdf>
7. Ruangjanaseth S. Platypuses and toxins in children. Bangkok: Chaicharoen; 2008. (In Thai)
8. Plitponkarnpim A. Child Accident know the dangers before the threat reaches the child. Bangkok: Printing Base. 2551. (In Thai)

9. Niyomvit K, Wannachot J, The Development of Operational Guideline for Enhancing Early Childhood Well Being at the Child Development Center, Phrapokklao Nursing College, Chanthaburi. JOURNAL OF PHRAPOKKLAO NURSING COLLEGE. 2562; 30 (1): 15-26. (In Thai)
10. Promsena S, Childbirth C. Participatory workshop research to develop childcare Early Childhood Learning Experience Arrangement Child Development Center under the District Administration Pho Sai, Don Tan District, Mukdahan Province. Journal of Graduate Studies, Sakon Nakhon Rajabhat University. 2556; 10(46): 99-110. (In Thai)
11. Khachonmot R, Phaophan C. Development of the Children's Caretaker-Teachers in Organizing an Integrated Learning Experience at the Child Development Center of Phosi Sub-District Administration Organization, Phochai District, Roi-Et Province . Nakhon Phanom University Journal. 2557;4(1), 96-103. (In Thai)
12. **Punthulee T.** Effectiveness of capacity building training risk management from work of Buri Ran hospital personnel. Medical Journal Srisakate Surin Buriram Hospital. 2565; 37(1):193-207. (In Thai) Maslow, Abraham H. Motivation and Personality. New York: Harpers and Row; 1978.